

нил этот образ, увидев на Святках картину Петрова-Водкина с ужасающей батальной сценой. Речь идет о картине «На линии огня» 1916 года: на фоне задымленного поля боя бегут со штыками наперевес солдаты. У них безумные лица, сжатые губы, выкаченные глаза. Хорошо виден подстреленный, подсеченный очередью, как мальчик Петя, молодой боец [7]. Ремизов вспоминает московскую икону: «Три московских чудотворца – стоят они наги, а перед ними Москва-река течет, а за рекой московский Кремль с башнями, а направо вверх Троица, а осеняет чудотворцев дубрава» [3, с.26–27]. Очень показательна параллель между картиной, на которой изображены ужасы войны, и православной иконой.

Во фрагменте «Великая тощета» устами героини Акумовны Ремизов рассказывает о народном ужасе: народ уже пережил революцию 1905 года и теперь, в 1917 году, предчувствует новую беду. Молитвы и покаяние – последняя надежда («Ой, что будет-то, Господи») [3, с. 30–31]. Пожар революции глубоко волнует писателя, причиняет ему боль, что видно в разделе «Москва» из «Взвихренной Руси»: «О, моя поверженная родина, ты руки простираешь – или тебя посетил гнев Божий – Бог послал на тебя свой меч?», «О, родина моя обреченная: Богом покаранная – Богом посещенная!» [3, с.139–140].

Фрагмент VIII из раздела «Москва», во многом отсылает читателя к «Откровению Иоанна Богослова». Как Иоанн описывал свое апокалипсическое видение, так описывает и Ремизов: «Не гибель страшна, но нельзя умереть человеку во имя себя самого. Ибо не за что больше умирать, все погибло. И из бездны подымается ангел зла – серебряная пятигранная звезда над его головой с семью лучами, и страшен он. „Погибни во имя мое!“ И нет спасения свыше» [3, с.140–141]. Пятигранная звезда – очевидный намек на символ большевистского движения. Безбожные, отчаянные разбойники, которыми Ремизов видит восставших, для него – вестники хаоса, служители «ангела зла», разрушители сказочного православного мира.

Литература

1. Ремизов, А. М. Петушок / А. М. Ремизов // Собрание сочинений: в 10 т. – М. : Русская книга, 2000–2003. – Т. 3 : Рассказы, не вошедшие в циклы.
2. Мифы народов мира [Электронный ресурс] // Энциклопедия. Электронное издание. – М., 2008. С 1136. – Режим доступа: http://www.indostan.ru/biblioteka/knigi/2730/3412_1_o.pdf. – Дата доступа: 22.02.2017.
3. Ремизов, А. М. Взвихренная Русь / А. М. Ремизов // Собрание сочинений: в 10 т. – М. : Русская книга, 2000–2003. – Т. 5
4. Дебольский, Г. С. Православная церковь в ее таинствах богослужения, обрядах и требах / Г. С. Дебольский. – М., 1994.
5. Мифы народов мира : энциклопедия : в 2 т. / редкол.: С. А. Токарев (гл.ред.) – М. : Советская Энциклопедия, 1980. – Т. 1.
6. Мифы народов мира : энциклопедия : в 2 т. / редкол.: С. А. Токарев (гл.ред.) – М. : Советская Энциклопедия, 1982. – Т. 2.
7. Петров-Водкин, К. С. На линии огня. 1916 : [репродукция] / К. С. Петров-Водкин. – Частный некоммерческий портал Gallerix.ru. – Режим доступа: <https://gallerix.ru/album/Petrov-Vodkin/pic/glrх-860940551>. – Дата доступа: 18.02.2017.

E.N. Bukotsina-Isupova

Vitebsk State University named after P.M. Masherov

e-mail: zvezdaplenitelna@mail.ru

Mythopoetic image of Moscow in the story "Cockerel" of Alexey Remizov

Key words: mythopoetics, autobiographical space, motive of craziness, folk version of Orthodoxy, symbolical implication.

In article receptions of a mifopoetization of an image of Moscow in Alexey Remizov's prose on the example of the story "Cockerel", such as individual and author's semiotization geographical and historical spaces, updating of the myth about Kitezh hail reveal, creation of a national and orthodox motivic-shaped complex.

М.П. Варабей

Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры

Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, сектар гісторыі беларускай літаратуры

Інстытута літаратуразнаўства імя Я. Купалы

3-Zna@mail.ru

УДК 821.161.3.09(092)

ЖАНРАВА-ТЭМАТЫЧНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ГІСТАРЫЧНЫХ ГУТАРАК УЛАДЗІСЛАВА СЫРАКОМЛІ

Ключавыя словы: гістарычная гутарка, беларуская літаратура, гісторыя беларускай літаратуры, жанр, ліра-эпічны твор.

Артыкул звяртае ўвагу на маладаследаваныя гістарычныя гутаркі Уладзіслава Сыракомлі. На аснове разгледжанай гістарыяграфіі прасочваюцца розначытанні ў вызначэнні жанравай прыналежнасці гістарычных твораў (у прыватнасці, паэм і гутарак). Паводле зместу твораў акрэсліваюцца тэматычныя асаблівасці гістарычных гутарак У. Сыракомлі.

Людвік Кандратовіч, вядомы чытачу пад псеўданімам Уладзіслава Сыракомлі, нашчадак старажытнага роду герба Сыракомля, прыйшоў у літаратуру як прадстаўнік позняга рамантызму, у

многім стаў паслядоўнікам Адама Міцкевіча і іншых пісьменнікаў гэтай плыні. Варта сказаць, што ў спадчыне пісьменніка вылучаюцца рысы іншых літаратурных уплываў, напрыклад, рэалізму і сентыменталізму, на што звярнула ўвагу беларуская даследчыца Ірына Бурдзялёва [1, с.39].

Уладзіслава Сыракомлю давялося пражыць кароткае, але багатае на падзеі жыццё, пры гэтым, практычна ўвесь час пісьменнік прабыў на тэрыторыі сучаснай Беларусі, што паўплывала на яго творчасць. Пісьменнік увайшоў у гісторыю беларускай літаратуры ў амплуа “лірніка вясковага” за блізкасць да народнай традыцыі.

Уладзіслаў Сыракомля выступае ў сваёй творчасці як краязнаўца, гісторык і этнограф, пра што сведчыць яго проза, маркіраваная даследчыкамі як нарысы альбо нататкі, сярод іх, напрыклад, добра знаёмыя беларускім гісторыкам і літаратуразнаўцам “Вандроўкі па маіх былых ваколіцах”, “Мінск”, “Нёман ад вытокаў да вусця” і іншыя.

Людвік Кандратовіч праяўляе сябе і ў якасці перакладчыка, маецца значная колькасць выданняў у перакладзе з лацінскай, нямецкай, англійскай, французскай, іспанскай, украінскай і рускай моў. Акрамя таго, шырокае кола стасункаў, абазначана ў актуальным літаратурным працэсе натхніла У. Сыракомлю выступіць у якасці крытыка. У прыватнасці, адзначым артыкулы пра творчасць Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча. Больш таго, пісьменнік праявіў сябе і як літаратуразнаўца, што вынікае з выданняў “Гісторыя літаратуры ў Польшчы” (1850), а таксама краязнаўчага нарыса “Мінск” (1857) [2, с.506 – 508].

Унёсак Уладзіслава Сыракомлі ў станаўленне і далейшае развіццё сучаснай беларускай літаратуры відавочны і значны. Характэрны для інтэлігенцыі часоў Людвіка Кандратовіча шырокі круггляд, абазначана ў многіх сферах ведаў дазволілі пісьменніку пакінуць паслядоўнікам шэраг мастацкіх твораў, публіцыстыкі, навукова-папулярных і навуковых прац, якія сталі аб’ектам эстэтычнай насалоды і крыніцай даследавання.

Варта заўважыць, што беларуская літаратура і літаратуразнаўства знайшлі свой пласт творчасці Кандратовіча, найбольш блізкі ў плане ідэйна-мастацкага нападзення. Калі сыходзіць з жанравай якасці мастацкіх твораў, найбольш шырока перакладзены на беларускую мову і друкуюцца вершы і народныя гутаркі пісьменніка – у асноўным лірычныя ці малыя ліра-эпічныя формы. Буйныя ж гістарычныя творы, такія як гутаркі, паэмы і драмы вершам Уладзіслава Сыракомлі перакладаліся на беларускую мову ў невялікім аб’ёме ці фрагментарна. У шэрагу апошніх апынулася большасць гістарычных гутарак. Уладзіслаў Сыракомля выяўляе ў іх у асноўным падзеі гісторыі ВКЛ і Рэчы Паспалітай. Уладзімір Мархель, раскрываючы сутнасць паняцця “Літва” Сыракомлі, выказвае думку, што “твораў, звязаных з этнаграфічнай Літвой, у яго (Сыракомлі – М. В.) вельмі мала”, што творчасць пісьменніка ў большасці сваёй “звернута да Беларусі” [3, с.71]. Таму лагічна ўводзіць гістарычныя творы Сыракомлі ў навуковую сферу беларускага літаратуразнаўства.

Гутарка альбо гавэнда лічыцца вынаходніцтвам Вінцэнта Поля, дзякуючы ж Юзафу Ігнацы Крашэўскаму, Сыракомля займае тытул майстра гэтага жанру: “у Поля гутарка хоча быць больш польскай, шляхецкай; у Сыракомлі – народнай і чалавечнай.” – зазначае Ю.І.Крашэўскі [4, с.259].

Паводле вызначэння Вячаслава Рагойшы, “гутарка – адзін з жанраў фальклорнай ці аўтарскай ананімнай беларускай літаратуры XIX ст.; маналог ці дыялог (часцей вершаваны), у якім у форме непаспешлівай, доказнай гаворкі асвятляліся вострыя сацыяльна-палітычныя (зямля, воля, адмена прыгоннага права) і маральныя (праўда і крыўда, п’янства) праблемы. Гутарка патрабавала зацікаўлення слухача, суб’яднальніка. У ёй панавалі інтанацыі жывой гаворкі, народнага маўлення, што выяўляліся ў лексіцы, сінтаксісе, рытмічным складзе < ... >. Гутаркі аказалі пэўнае ўздзеянне на асобныя літаратурныя віды – верш, паэму, апавяданне, прадвызначыўшы дыялагічную форму некаторых з іх. Пад уздзеяннем вершаваных гутарак узніклі праявы мастацка-публіцыстычных гутаркі” [5, с.74].

У лекцыях аб літаратурных жанрах Варшаўскага ўніверсітэта прыводзіцца азначэнне гутаркі ад вытокаў – вуснай шляхецкай прамовы, у ранейшым разуменні – апавяданне пра паўсядзённае; у сучасным – эпічная песня, аповед сведкі або ўдзельніка падзей, у адвольнай форме, багаты на адступленні. Ключавой асаблівасцю з’яўляецца наяўнасць апавядальніка (сам аўтар або персанаж). Апавядальнік у гутарцы – сведка падзей, які суперажывае ўдзельнікам падзей, выказвае сваё меркаванне на конт падзей, якія апісвае. У дадатак да ўсяго, абавязкова павінна стварацца ўражанне спантаннасці дзеяння, для чаго ўводзяцца дыялогі, жарты, пры якіх апавядальнік прысутнічаў.

Жанравая дыферэнцыяцыя гістарычных паэм і гутарак бачыцца ў даследаваннях розных гадоў не дастаткова рэгулярнай, як у маркіроўцы перакладчыкаў і выдаўцоў, так і ў літаратуразнаўцаў. Напрыклад, Станіслаў Цывінскі ў прадмове да збору твораў Кандратовіча пач. 20-х гадоў XX ст. вылучае асобна “*poematy historyczne i bohaterski*”, у шэрагу ж гутарак (*gawęd*) гістарычныя тэматычна не адзначаны. Такім чынам, увесь шэраг гістарычных твораў з пункту гледжання даследчыка – паэмы [7, с. 49]. Нерэгулярнасць вызначэння верш/гутарка/паэма сустракаецца ў

рускамоўным выданні першага тома збору твораў Людвіка Кандратовіча (1879). Напрыклад, “Janko Cmentarnik” (рус. “Янко Кладбищенский”), “Starosta Kopanicki” (рус. “Староста Копаницкий”), “Chodyka” (рус. “Ходыка”) маркіраваныя як паэмы, у польскіх даследаваннях праходзяць як гутаркі, а “Nocleg hetmański” (рус. “Ночлег гетмана”), “Kapral Terefera i Kapitan Szerpentina” (рус. “Капрал Терефера и Капитан Шерпентина”) – друкуюцца без пазнак. Мяркуем, што ў выпадку рускіх перакладаў, укладальнікі кіраваліся вызначэннем перакладчыкаў. У беларускамоўным друку жанравая маркіроўка ў большасці выпадкаў лагічна адпавядае аўтарскай.

Тэматычны падзел гутарак Уладзіслава Сыракомлі у многім таксама не аднастайны. Паводле меркавання даследчыцы Мечыславы Раманькуўны, гутаркі падзяляюцца на шляхецкія, вясковыя і гістарычныя, у іх шэрагу і напалеонаўскія [8, с.23].

Польскі слоўнік пісьменнікаў падае наступныя тыпы гутарак (з прывядзеннем прыкладаў): шляхецкія (szlacheckie) – “Urodzony Jan Dęboróg” (1852), народныя (ludowe) – “Kęs chleba” (1855); “Janko Cmentarnik” (1856), жаўнерскія ці салдацкія (żołnierskie) – “Kapral Terefera i kapitan Szerpentina” (1855), гістарычныя (historyczne) – “Kanonik przemyski” (1851 – 52); “Nocleg hetmański” (1857); “Starosta Kopanicki” (1857) [9]. Як бачым, і ў гэтай класіфікацыі маюцца розначытання ў плане жанру, у выпадку з творам “Urodzony Jan Dęboróg” (у пераважнай большасці крыніц сустракаецца пад маркіроўкай “паэма”, а да прыкладу, у даследаваннях Уладзіміра Мархеля – гутарка), рэкордная колькасць жанравых маркераў да гэтага твора пазначана ў Ю.І. Крашэўскага – гутарка (gawęda), абраз (obraz), паэма (poemat), апавяданне (opowiadanie), памятка, успамін (pamięтка) [10, с.268].

Літаратуразнаўца Кшыштаф Стэнпнік слушна падкрэслівае сінкрэтызм жанру гутаркі, заўважае, што ўласна назва ці падтытул (характэрны для пісьменнікаў перыяду паміж паўстаннямі 1831 – 1863 гг.) ужо ў пэўнай ступені раскрываюць жанравую і тэматычную прыналежнасць твора, з’яўляючыся, па-сутнасці, канцэнтраваным кароткім зместам [10, с.260], ці прэтэнзію на жанравую прыналежнасць.

Тэматычныя паджанры гутаркі як жаўнерскія, шляхецкія ці напалеонскія лагічна было б вылучаць у межах гістарычных, таму што тым ці іншым чынам падзеі даўніны ў іх раскрытыя. Гістарычны твор прадугледжвае наяўнасць у высокай ступені адекватнай перадачы, як мінімум, сутнасці тых ці іншых значных падзей і асоб. Ёсць верагоднасць, што жанравая маркіроўка не мела істотнага значэння для даследчыкаў творчасці Уладзіслава Сыракомлі. Пісьменнік працаваў у час пераходу ад рамантызму да рэалізму, карыстаючыся элементамі і аднаго, і другога стыляў. Маштабнасць вобразаў рамантычнай ліра-эпічнай паэмы магла быць незапатрабаванай чытачом альбо непрымальнай для пісьменніка, які, выдавочна, імкнуўся зацікавіць чытача ў зразумелай для яго форме, даступнай як адукаванай інтэлігенцыі, так і ўсім, хто проста ўмее чытаць. У дачыненні да стылёвага вызначэння творчасці Сыракомлі Уладзімір Мархель выказвае наступнае: “Звяртаючыся, як і да рамантыкі, да мінулага, паэт не ўхіляўся ад непрынятых ім грамадскіх парадкаў, а імкнуўся падключыць прыклады гісторыі да палітычных патрэб сучаснасці. Інакш кажучы, у творчасці Сыракомлі назіраюцца і рамантычныя тэндэнцыі ў ацэнцы рэчаіснасці, і імкненне да рэалістычнага адлюстравання жыцця. Разумеючы гэту акалічнасць, паэт суправаджаў некаторыя творы кароткай даведкай, якая пацвярджала іх непрыдуманасць, аўтэнтычнасць” [11, с.260].

Якім чынам дакладна вылучыць гутаркі Уладзіслава Сыракомлі пры такой шырокай навуковай гістарыяграфіі розначытанняў – верагодней за ўсё, абавіраючыся на пазнакі аўтара, а таксама на найбольш істотныя прыкметы, прыведзеныя ў тэорыі. Пры гэтым, паказчыкі гутаркі ў выпадку Сыракомлі ў большай ступені змештавыя, чым фармальна-кампазіцыйныя. Паэма Сыракомлі ў большай ступені цягнецца да эпаса, пераймае досвед папярэднікаў-рамантыкаў. Гутарка – больш нязмушаная, менш узнёслая ў плане маўлення, з гэтай прычыны больш лаканічная і зразумелая.

Як вынікае з даследаванняў, паэмы ў Людвіка Кандратовіча атрымліваліся штучнымі, недасканалымі, спробы іх стварэння не былі высока ацэненыя, аднак гутаркі, як ужо неаднаразова адзначалася, – вянок творчасці паэта. Станіслаў Цывіньскі падкрэслівае, што чым больш твор Сыракомлі набліжаецца да ўзнёсласці, тым менш у ім праяўляецца майстэрства пісьменніка [7, с.49]. Францішак Бемяк менавіта ў дачыненні да гістарычных твораў у прадмове да збору паэзіі Уладзіслава Сыракомлі піша, што “дзве гістарычныя гутаркі – “Дачка Пястаў” і “Староста Капаніцкі” не даюць нам бачання сярэднявечча ці саксонскіх часоў. І тут, і ў гістарычных драмах Сыракомля не ўлавіў адметнасцяў тых эпох і людзей. [...] Тлумачыцца гэта ў пэўнай ступені фундаментальным лірычным светаадчуваннем паэта, якое ўскладняе яму распрацоўку персанажаў з адметнымі, індывідуальнымі характарамі” [11, с.44 – 45]. Больш за тое, літаратуразнаўца падкрэслівае, што Уладзіслаў Сыракомля не дасягае такой эпічнай магутнасці вобразаў, як у творах Ю. Крашэўскага і Г. Сянкевіча. Варта заўважыць, разам з тым, што гістарычныя творы Сыракомлі, у тым ліку і гутаркі, мелі і іншыя ацэнкі, прынамсі, ў канцы XIX стагоддзя яны былі запатрабаваныя ў колах інтэлігенцыі тагачаснай Расійскай Імперыі на рускай мове, з нашага пункту

гледжання, з прычыны менавіта ідэянай скіраванасці твораў, аўтарскага погляду на сучаснасць праз прызму мінуўшчыны.

Літаратура

1. Бурдзялёва, І. Сентыменталізм у творчасці Уладзіслава Сыракомлі. / Ірына Бурдзялёва / Уладзіслаў Сыракомля: Матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі, прысвечанай 180-годдзю з дня нараджэння польскага і беларускага паэта і этнографа. Мінск-Любань 29 – 30 верасня 2003 года, Мінск “Беларускі кнігазбор”, 2004. С. 39
2. Кісялёў, Г. Выбранае / Генадзь Кісялёў. – Мінск: Беларуская навука, 2016. – 571 с. С. 506 – 508.
3. Мархель, У. І. Творчасць Уладзіслава Сыракомлі / У. І. Мархель, – 2-е выд., дапоўненае і перапрацаванае. – Мінск: Беларуская навука, 2005. – 236 с. С. 71.
4. Мархель, У. І. Уладзіслаў Сыракомля. У.І. Мархель / Гісторыя беларускай літаратуры XI – XIX стагоддзяў. У 2 т. Т. 2. Новая літаратура: другая палова XVIII – XIX стагоддзя / Нац. акад. навук Беларусі, Інт. мовы і літ. Імя Я. Коласа і Я. Купалы; навук. рэд. тома У.І. Мархель, В. А. Чамярыцкі. – 2-е выд. – Мінск: Беларус. Навука, 2010. – 582 с. С. 251 – 274.
5. Рагойша, В. П. Літаратуразнаўчы слоўнік: тэрміны і паняцці: для школьнікаў і абітурыентаў / В. П. Рагойша. – Мінск: Народная асвета, 2009. – 303 с. С. 74.
6. Gawęda – geneza, definicja, cechy. Gatunki literackie. Uniwersytet Warszawski. Największa w Polsce baza notatek Notatek.pl [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://notatek.pl/gaweda-geneza-definicja-cechy>. Дата доступу: 10.01.2017.
7. Cywiński S. Syrokomla, człowiek i twórczość. Wilno, 1923. S. 49.
8. Romankówna M., Władysław Syrokomla. Życie i twórczość. Kraków, 1975. 33 s.
9. Słownik pisarzy. Streszczenia lektur opracowane przez profesjonalistów Bryk.pl – [Электронны рэсурс]. Рэжым доступу: https://www.bryk.pl/slovníki/słownik_pisarzy/85312-syrokomla_władysław_1823_1862.html. Дата дотупу: 10.01.2017.
10. Stępnik, K. Drobnie formy narracyjne w literaturze krajowej / Krzysztof Stępnik, – Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F, Humaniora 31, – Lublin: Instytut Filologii Polskiej Wydziału Humanistycznego UMCS, 1976. – s. 257 – 270. // Czasopisma humanistyczne. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Annales_Universitatis_Mariae_Curie_Skłodowska_Sectio_F_Humaniora/Annales_Universitatis_Mariae_Curie_Skłodowska_Sectio_F_Humaniora-r1976-t31-s257-t31/Annales_Universitatis_Mariae_Curie_Skłodowska_Sectio_F_Humaniora-r1976-t31-s257-270/Annales_Universitatis_Mariae_Curie_Skłodowska_Sectio_F_Humaniora-r1976-t31-s257-270.pdf. Дата доступу: 10.01.2017.
11. Syrokomla, W. Wybor poezji / Władysław Syrokomla. 2-е выд., zmienione. Wrocław: Ossolineum, 1970. – 426 s.

Maryna Varabei

The center for Belarusian culture, language and literature research, The Yanka Kupala Institute of Literature, History of Belarusian Literature sector

3-Zna@mail.ru

Genre and theme features of historical conversations by Władysław Syrokomla

Keywords: historical conversation, the Belarusian literature, history of Belarusian literature, genre, lyric-epic.

The article pays attention to the unexplored W. Syrokomla's historical conversations. Discrepancies in the definition of genre affiliation of historical works (in particular, poems and conversations) are traced due to researched historiography. Thematic features of W. Syrokomla's historical conversations are defined based on the content of the works.

Г.А.Гладкова

Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М.Машэрава

e-mail: anngrin@mail.ru

УДК 821.162.1-311.6.09

АСЭНСАВАННЕ ЛЁСУ ПАЎСТАННЯ 1830–1831 гг. У РАМАНЕ Т.Я ПАПІ “ЦЯРНІСТЫМ ШЛЯХАМ”

Ключавыя словы: эміграцыйны рух, паўстанне 1830-1831 гг., Рэч Паспалітая, Расійская імперыя, канфедэрацыя.

У артыкуле разглядаецца лёс паўстанцаў 1830-1831 гг, адлюстраваны ў рамане польскай пісьменніцы XIX стагоддзя Тэрэсы Ядвігі Папі. Падкрэслена асаблівае роля эміграцыйнага руху ў Францыі, дзе апынулася частка ўдзельнікаў узброенага выступлення, таксама звернута ўвага на становішча палякаў, высланых углыб Расійскай імперыі.

Ядвіга Тэрэса Папі (Jadwiga Teresa Papi), польская пісьменніца, перакладчыца і педагог, з’яўляецца аўтаркай шэрагу гістарычных твораў, адрасаваных маладому пакаленню палякаў, сярод якіх вылучаецца раман “Po ciernistej drodze” (“Цярністым шляхам”) (Кракаў, 1896), падпісаны псеўданімам J.T.Gałęzowska. Шырокая эпічная панарама твора адлюстравала значны перыяд гісторыі, які ахапіў першую трэць XIX стагоддзя, з асаблівай увагай да падзей 1830-х гг.

Літаратуразнавец Г.Маркевіч адзначаў, што польская гістарычная проза канца XIX стагоддзя па зразумелых прычынах надавала мала ўвагі тэме народных паўстанняў, падкрэсліваючы, што амаль адзінымі прыкладамі такой літаратуры для моладзі былі творы В.Пшыбароўскага і Т.Я.Папі [4, с.345].